

■ Partie chadeckie w wyborach do Parlamentu Europejskiego – program, strategia, liderzy

Piotr Kubiak

Według najnowszych sondaży opublikowanych w połowie maja b.r. *CDU* i *CSU* w niemieckich wyborach do Parlamentu Europejskiego (PE) mogą liczyć na 28-30% głosów. Tym razem partie chadeckie zmieniły swą strategię w kampanii europejskiej, ogłaszając wspólny program wyborczy i po raz pierwszy wybierając wspólnego czołowego kandydata. Został nim europoseł *CSU* Manfred Weber, który jest jednocześnie kandydatem Europejskiej Partii Ludowej na stanowisko przewodniczącego Komisji Europejskiej. W swej kampanii chadecy deklarują przywiązanie do wartości europejskich i proponują umiarkowany model reformy Unii Europejskiej oparty na zasadzie subsydiarności.

CDU i CSU w Parlamencie Europejskim

W wyborach do Parlamentu Europejskiego VIII kadencji przeprowadzonych w Niemczech 25.05.2014 r. partie chadeckie uzyskały niespełna 35,4% głosów (na *CDU* głosowało 30,0% wyborców, na *CSU* – 5,3%) i był to wynik gorszy o 2,5 p.p. w porównaniu z wyborami z 2009 r. Spadek poparcia odnotowała przede wszystkim *CSU*, która w Bawarii uzyskała 40,5% i był to wynik gorszy o 7,5 p.p. niż pięć lat wcześniej (w skali całych Niemiec *CSU* w 2009 r. uzyskała 7,2% głosów). W Parlamencie Europejskim zasiada obecnie 34 posłów partii chadeckich (w tym pięciu z ramienia *CSU*), a reprezentacja chadecka w porównaniu do poprzedniej kadencji skurczyła się o osiem osób (oprócz słabszego wyniku wpływ na rozdział mandatów miało zniesienie w 2014 r. progu wyborczego w niemieckich wyborach do PE). *CDU* i *CSU* wchodzi w skład Europejskiej Partii Ludowej (*European People's Party, EPP*) i w Parlamencie Europejskim przynależą do Grupy

Redakcja:

Radosław Grodzki
Jacek Kubera
(redaktor naczelny)
Piotr Kubiak
Krzysztof Malinowski

Korekta:

Hanna Różanek

Nr 16(390)/2019
22.05.19

ISSN 2450-5080

Biuletyny dostępne
także dzięki:
NEWSLETTER IZ
FACEBOOK
SCRIBD
LINKEDIN
TWITTER

Europejskiej Partii Ludowej, najsilniejszej frakcji w PE. Przewodniczącym Grupy jest M. Weber.

Nowa strategia wyborcza

W przeszłości w wyborach europejskich *CDU* i *CSU* wystawiały odrębnych czołowych kandydatów i uchwalaly osobne programy wyborcze. Tym razem jest inaczej. 14.01.2019 r. kierownictwo *CDU* poparło kandydaturę M. Webera na lidera partii chadeckich w wyborach europejskich. Wybór M. Webera na czołowego kandydata *CDU* i *CSU* miał pokazać niemieckim wyborcom harmonijną współpracę obu partii oraz świadczyć o silnym poparciu niemieckich chadeków dla kandydatury M. Webera na stanowisko przewodniczącego Komisji Europejskiej (8.11.2018 r. na kongresie *EPP* w Helsinkach M. Weber został wybrany kandydatem partii do objęcia posady przewodniczącego nowej KE). Na tle swoich konserwatywnych kolegów z *CSU*, którzy w przeszłości wielokrotnie odnosili się krytycznie do Unii Europejskiej, M. Weber jawi się jako polityk proeuropejski, dlatego bez większych oporów został zaakceptowany przez siostrzaną partię. W czasie kampanii wyborczej liderzy partii chadeckich podzielili między siebie role. M. Weber, jako kandydat *EPP* na przewodniczącego KE, realizuje swoją kampanię na poziomie europejskim, a jednocześnie kieruje kampanią *CSU* w Bawarii. Na poziomie ogólnoniemieckim wspiera go i niekiedy zastępuje przewodnicząca *CDU* Annegret Kramp-Karrenbauer. Przewodniczący *CSU* i premier Bawarii Markus Söder skupia się przede wszystkim na sprawach krajowych, a kanclerz Niemiec Angela Merkel nie angażuje się tak aktywnie w kampanię europejską, jak w przeszłości. Można zatem przyjąć, że za tegoroczną europejską kampanię wyborczą *CDU* i *CSU* odpowiadają M. Weber i A. Kramp-Karrenbauer.

Propozycje A. Kramp-Karrenbauer

Swoje stanowisko na temat przyszłości Unii Europejskiej przewodnicząca *CDU* przedstawiła w artykule pt. *Nadać Europie właściwy kierunek*, który ukazał się 10.03.2019 r. na łamach „Welt am Sonntag”, a następnie został przetłumaczony na cztery języki (w tym polski) i zamieszczony na stronie internetowej *CDU* ([link](#), dostęp 20.05.2019). Była to odpowiedź na list otwarty prezydenta Francji Emmanuela Macrona do obywateli Europy opublikowany 5.03.2019 r. Na wstępie A. Kramp-Karrenbauer stwierdziła, że w najbliższych wyborach rozstrzygnie się w jakich kierunkach powinna rozwijać się Europa, aby sprostać wyzwaniom przyszłości, takim jak gospodarka cyfrowa, migracje, zmiany klimatyczne, terroryzm, konflikty międzynarodowe itd. Przewodnicząca *CDU* opowiedziała się za modelem integracji europejskiej opartym na zasadzie pomocniczości [a więc rozdziale kompetencji pomiędzy UE i państwa członkowskie - P.K.] oraz odpowiedzialności indywidualnej [państw członkowskich - P.K.]. Za niekorzystne dla Europy uznała „europejski centralizm, europejski etatyzm, uwspólnotowanie długów, europeizację systemów socjalnych i płacy minimalnej” lansowane w przeszłości przez prezydenta Macrona i niektóre ugrupowania lewicowe. W zamian uwypukliła znaczenie państw narodowych, które wnoszą legitymację demokratyczną i identyfikację. Zaproponowała, aby Europa opierała się na dwóch filarach: „metodzie międzyrządowej i metodzie

wspólnotowej”. Ponadto A. Kramp-Karrenbauer opowiedziała się za ideą wspólnego rynku wewnętrznego dla banków, zadeklarowała poparcie dla konwergencji warunków życia w państwach UE oraz dla wolnej konkurencji w ramach rynku wewnętrznego UE i uznała wsparcie dla wspólnych badań i rozwoju nowoczesnych technologii za strategiczne wyzwanie dla Unii Europejskiej. Liderka CDU zwróciła uwagę na potrzebę wzmocnienia granic zewnętrznych UE i stworzenie z *Frontexu* operacyjnej służby granicznej oraz konieczność opracowania wspólnej europejskiej polityki migracyjnej opartej na zasadzie naczyń połączonych, gdzie każde państwo będzie miało swój udział, który może być zróżnicowany (zwalczanie przyczyn migracji, ochrona granic, przyjmowanie imigrantów). W wielu kwestiach A. Kramp-Karrenbauer zgodziła się z prezydentem Francji, ale kilka postulatów było sprzecznych ze stanowiskiem E. Macrona. Wystąpiła z wręcz prowokacyjnymi wobec Francji postulatami dotyczącymi przeniesienia instytucji unijnych w jedno miejsce (Bruksela) oraz utworzenia wspólnego europejskiego stałego miejsca w Radzie Bezpieczeństwa ONZ (obecnie dzierży je Francja). Wystąpienie A. Kramp-Karrenbauer przeniosło dyskusję wokół przyszłości UE na potrzeby wewnątrzniemieckiej kampanii wyborczej i było zapowiedzią wspólnego programu wyborczego CDU i CSU, gdzie zostały powtórzone i rozwinięte najważniejsze postulaty przewodniczącej CDU.

Wspólny program wyborczy CDU i CSU

W dniu 25.03.2019 r. przewodniczący partii chadeckich A. Kramp-Karrenbauer (CDU), M. Söder (CSU) i czołowy kandydat obu partii w wyborach do Parlamentu Europejskiego Manfred Weber (CSU) zaprezentowali wspólny program wyborczy obu partii chadeckich pt. „Uczynić naszą Europę silną! Za bezpieczeństwo, pokój i dobrobyt” (*Unser Europa macht stark. Für Sicherheit, Frieden und Wohlstand*; [link](#), dostęp 20.05.2019). Liczący 22 strony program został podzielony na trzy części, z których pierwsza odnosi się do życia obywateli (rynek wewnętrzny, sprawy socjalne, klimat, nauka, młodzież itp.), druga dotyczy wizji przyszłej Europy w takich obszarach, jak gospodarka, bezpieczeństwo, polityka migracyjna i azyłowa, polityka zagraniczna, obronność), a trzecia obejmuje wizję przyszłej Europy (tożsamość europejska, instytucje europejskie). W preambule dokumentu CDU i CSU potwierdziły swe przywiązanie do wartości europejskich, zapewniając swych zwolenników, że będą walczyć o „demokratyczną, zdolną do działania, bezpieczną i obywatelską Europę”.

Ustrój Unii Europejskiej

Chadecja opowiada się za zasadą subsydiarności w ramach UE - podziałem kompetencji pomiędzy UE a państwa członkowskie. W programie podkreślono, że Parlament Europejski - jako instytucja wybierana bezpośrednio przez obywateli - powinien posiadać prawo inicjatywy ustawodawczej. Jednocześnie chadecy poparli instytucję czołowego kandydata (*Spitzenkandidat*) wystawianego przez poszczególne grupy w PE przy wyborze przewodniczącego Komisji Europejskiej, deklarując przy okazji poparcie dla M. Webera kandydującego z ramienia najsilniejszej grupy w Parlamencie Europejskim. CDU i CSU w swym programie opowiadają się za wzmocnieniem roli parlamentów narodowych kosztem instytucji UE (popierają trend zmierzający do ograniczania regulacji proponowanych przez instytucje unijne). Domagają się ograniczenia unijnej biurokracji. Postulują, aby zarządzanie UE opierało się na równoważeniu metody wspólnotowej

i międzyrządowej. W takich obszarach jak np. polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE chadecy chcą, aby stosowano metodę większościową (w miejsce jednomyślności).

Budżet, finanse, gospodarka

W sferze gospodarki i finansów partie chadeckie opowiadają się za liberalnym porządkiem opartym na wartościach chrześcijańskich; przyświeca im idea społecznej gospodarki rynkowej. Państwa członkowskie powinny być odpowiedzialne za swoje finanse - każde państwo członkowskie odpowiada za swoje długi (chadecja jest przeciwko uwspólnotowieniu długów) - a zasady Paktu Stabilności i Wzrostu muszą być przestrzegane. CDU i CSU nie popierają idei powołania wspólnego ministra finansów UE. W programie pojawił się postulat niezależności Europejskiego Banku Centralnego od wpływów polityki oraz rozwijania Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Chadecy chcą, aby fundusze strukturalne nakierowane były bardziej na wspieranie ukierunkowanych reform, innowacji i rozwoju gospodarczego. CDU i CSU domagają się sprawiedliwego opodatkowania międzynarodowych korporacji, chcą również zwiększyć inwestycje UE w nowoczesne technologie. Ubolewają, że w dziedzinie cyfryzacji i nowoczesnych technologii brakuje europejskich liderów, a europejskie firmy przegrywają rywalizację z gigantami z Chin i Stanów Zjednoczonych. Programowo deklarują wsparcie dla wolnej konkurencji w ramach rynku wewnętrznego UE, ale też gotowi są wesprzeć „europejskich championów” (tutaj pewna nieścisłość z proponowaną przez rząd strategią wspierania przez państwa „europejskich championów”).

Klimat, polityka energetyczna

Dla partii chadeckich priorytetem jest zrównoważony rozwój godzący gospodarke z klimatem. CDU i CSU opowiadają się przy tym za tworzeniem europejskiego rynku energii i promowaniem innowacji głównie w obszarze „zielonych technologii”. W odniesieniu do RFN podkreślają, że wyjście niemieckiej energetyki z epoki atomu i węgla nie może być zastąpione przez czerpanie energochłonnej energii z sąsiednich krajów UE. W swym programie partie chadeckie podnoszą również kwestię dywersyfikacji dostaw surowców energetycznych.

Polityka migracyjna i azylowa

CDU i CSU podkreślają, że walka z nielegalną imigracją jest wspólnym zadaniem europejskim. Chadecy domagają się wzmocnienia *Frontexu* o 10 tys. nowych funkcjonariuszy i uczynienia z tej agencji operacyjnej służby granicznej UE. Partie chadeckie domagają się wprowadzenia jednolitej i prostej procedury azylowej dla osób ubiegających się o azyl w UE, która będzie przeprowadzana w tzw. centrach tranzytowych (pomysły CSU i H. Seehofera). Chadecy chcą poszerzenia listy krajów bezpiecznych. Ponadto popierają pomysł zawierania specjalnych umów (na wzór umowy z Turcją) z państwami znajdującymi się na szlaku imigrantów (z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu).

Obronność, relacje z Rosją i Turcją

Chadecy opowiadają się za wzmocnieniem partnerstwa ze Stanami Zjednoczonymi w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony (pełne poparcie dla NATO i zaangażowanie w jego działania). Równocześnie deklarują poparcie dla wzmocnienia WPBiO poprzez współpracę w ramach *PESCO*. Rozwój WPBiO ma umożliwić UE prowadzenie działań

zarządzania kryzysowego w bezpośrednim sąsiedztwie UE (południowym). *CDU* i *CSU* popierają współpracę przemysłów zbrojeniowych państw UE finansowaną z Europejskiego Funduszu Obronnego i koordynowaną przez Europejską Agencję Obrony (*EDA*). W swym programie wyborczym partie chadeckie opowiadają się za utrzymaniem sankcji wobec Rosji do czasu pełnego wdrożenia porozumień mińskich. Jednocześnie deklarują gotowość do współpracy w takich obszarach, jak rozbrojenie, nierozprzestrzenianie broni jądrowej i ochrona klimatu. Partie chadeckie są za zerwaniem rozmów akcesyjnych z Turcją Erdoğana (M. Weber zadeklarował, że jeśli zostanie przewodniczącym KE, podejmie odpowiednie działania zmierzające do całkowitego zerwania rozmów).

Wnioski

Wybory do Parlamentu Europejskiego są pierwszym poważnym testem dla nowej (od grudnia 2018 r.) przewodniczącej *CDU* A. Kramp-Karrenbauer, która bardzo mocno zaangażowała się w kampanię wyborczą (przy jednoczesnej powściągliwości kanclerz A. Merkel). W wypadku niepowodzenia wyborczego chadecji w wyborach europejskich (oraz w czterech tegorocznych wyborach do parlamentów krajowych) może dojść do przyspieszonych zmian w *CDU*, a nawet i w rządzie federalnym. Ostatni spadek notowań *CDU* i *CSU* w sondażach niekorzystnie odbija się również na notowaniach M. Webera. Zwolennicy pogłębienia integracji europejskiej zarzucają M. Weberowi i A. Kramp-Karrenbauer kunktatorstwo i ostrożność oraz oskarżają ich, że są hamulcowymi dla reform UE. Poza tym niektóre wypowiedzi przewodniczącej *CDU* i czołowego kandydata *EPP* nie spotkały się z aprobatą Paryża i Berlina. W wypadku Paryża chodzi przede wszystkim o możliwość przeniesienia siedziby Parlamentu Europejskiego w jedno miejsce (do Brukseli) i propozycję stworzenia europejskiego stałego miejsca w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, które miałyby zastąpić miejsce francuskie. Rząd w Berlinie niechętnie odnosi się za to do wypowiedzi M. Webera na temat możliwości zablokowania budowy gazociągu *Nord Stream 2* przez Komisję Europejską (M. Weber starał się tym samym pozyskać poparcie dla swej kandydatury ze strony Polski i państw nadbałtyckich). Ponadto część działaczy *CSU*, którzy są życzliwie nastawieni wobec premiera Węgier Victora Orbána, niechętnie odniosła się do firmowanej przez M. Webera kwestii zawieszenia węgierskiego *Fideszu* w prawach członka *EPP*. Niewykluczone również, że po wyborach prezydent E. Macron będzie formował koalicję przeciwko kandydaturze M. Webera na stanowisko przewodniczącego Komisji Europejskiej.

Tezy zawarte w tekście wyrażają jedynie opinie autora.

Piotr Kubiak - dr, historyk, pracownik działu badawczo-analitycznego w Instytucie Zachodnim, zainteresowania badawcze: dzieje Niemiec w XIX i XX w., ewolucja niemieckiego systemu partyjnego.